

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 22 mars kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser rörande uppbörden af afgifter till prästerskapet.

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 77, hvilken blifvit till lagutskottet hänvisad, anför herr *C. J. Berggren* följande:

»11 § 1 mom. af Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af prästerskapets inkomster har i enlighet med den ändring, som vidtagits genom Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 19 mars 1888, erhållit följande nu gällande lydelse:

»För uppbörden af församlingens afgifter till prästerskapet äger den utse en eller flera personer, hvilka, mot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till prästerskapet aflämna och redovisa dessa afgifter. Sådan uppbördsman åligger att upprätta debiterings- och uppbördslängd äfvensom att under minst fjorton dagar före uppbörden hålla denna längd för de afgiftsskyldige tillgänglig å tid och ort, hvilka skola tillkännagifvas genom kungörelse. som från predikstolen i församlingens kyrka uppläses.»

Enligt i detta mom. gifna bestämmelser har den utsedde uppbördsman (uppbördsmännen) att under församlingens gemensamma ansvar till prästerskapet aflämna och redovisa till detsamma utdebiterade afgifter. Någon vidsträcktare redovisningsskyldighet än den här nämnda åligger

icke uppbörds mannen. Det egendomliga förhållandet föreligger således här, att, under det församlingen är ansvarig för det sätt, hvar på uppbörds mannen fullgör sitt åliggande, den saknar laga befogenhet att däröfver utföra kontroll. Ett motsvarande förhållande torde knappast förekomma på något annat område, åtminstone ej på det kommunala, där såväl enskilda personer som korporationer, hvilka hafva kommunala kassor om hand, äro inför kommunen ansvarsskyldiga. Visserligen bör ej förbises, att till prästerskapet utgående afgifter i viss mån intaga en från andra kommunala utskylder afvikande ställning. Denna åtskillnad är emellertid så obetydlig, att den i och för sig ej kan utgöra tillräckligt skäl för att beröfva församlingen rätten till granskning af uppbörds mannens förfarande. Tvärtom: då församlingen å ena sidan är pliktig att ansvara för hans redovisning, bör den å andra sidan äga befogenhet att af honom fordra redogörelse. Med nu gällande bestämmelser inskränker sig församlingens rätt till att den upprättade debiterings- och uppbördslängden under minst fjorton dagar före uppbörden skall för de afgiftsskyldige hållas tillgänglig samt att den restlängd, som det åligger uppbörds mannen att upprätta å obetalda afgifter till prästerskapet, skall, innan den tillställes vederbörande för indrifning, granskas och godkännas å kyrkostämman.

Så vidt man kan finna, är uppbörds mannen sålunda redovisningsskyldig endast i förhållande till prästerskapet. Man har förmodligen antagit, att däri skulle ligga tillräcklig trygghet, ty förutsättas kunde, att prästerskapet i sitt eget välförstådda intresse skulle öfva nödig tillsyn öfver att utdebiterade lönedel blefve ordentligt uttagna och redovisade. Mycket möjligt är, att den sålunda utförda kontrollen i allmänhet visat sig effektiv. Men det utesluter icke, att oegentligheter på detta område verkligen förekommit. Där prästerskapet, kanske mest i följd af grannlagenhetsskäl mot uppbörds mannen, försummat att närmare granska dennes redovisning, har det händt, jag vet det bestämdt, att uppbörds mannen brustit i sin redovisningsskyldighet. I det fall, jag här åsyftar, hade uppbörds mannen, innan oegentligheten i afseende på hans redovisning blifvit upptäckt, råkat i obestånd, hvarför det ålåg församlingen att utbetala det resterande beloppet, som utgjorde cirka 200 å 300 kronor. Prästmannen, som berördes däraf, ville emellertid af hänsyn till den felande och hans familj ej framställa några ersättningsanspråk på församlingen, och han påtog sig därför frivilligt den förlust, som annars drabbat densamma.

Men föreliggande fråga har flera sidor, från hvilka den bör skärskådas. Som en följd däraf, att uppbörds mannens redovisning är inskränkt till att vara en skyldighet blott gentemot prästerskapet, föras inom många församlingar inga räkenskaper öfver prästlönedelen. Icke sällan stannar

det vid en enkel afräkning emellan uppbörds mannen och löntagaren, och redogörelsen får därigenom karaktär af en emellan dessa båda personer existerande privataffär, som hvarken vidkommer församlingen eller de afgiftsskyldige. Säkra uppgifter om prästerskapets löneförhållanden komma under sådant förhållande i många fall att saknas, hvilket synes strida mot både god ordning och allmänt intresse. Uppenbarligen har det sin betydelse att hafva tillgång till dylika uppgifter i afseende på såväl beskattning som statistik m. m.

Det förefaller som om det skulle ligga i prästerskapets eget intresse, att församlingarna jämväl erhöles granskningsrätt beträffande uppbörden af dess anslagna löner. Som förut antydts, torde nämligen många prästmän vara obenägna att ingå i närmare granskning af den af uppbörds mannen lämnade redovisningen och mera känna sig tillfredsställda med att församlingarna ägde dylik befogenhet.

Häraf framgår, att ifrågavarande förordning behöfver ändras så till vida, att däri intages den bestämmelsen, att uppbörds mannen är redovisningsskyldig jämväl inför församlingen samt dessutom har sig ålagdt att föra på ecklesiastikår ställda räkenskaper öfver de prästlönemedel, som af honom omhänderhafvas.

Såvidt jag kan se, möta inga hinder för en sådan anordning. Enligt förordningens föreskrift skall uppbörden af afgifterna till prästerskapet verkställas på två särskilda tider, nämligen senast den 1 oktober och den 1 mars. Sistnämnda betalningstid sammanfaller sålunda tämligen nära med hvad om uppbördstiden för kommunalutskylder är föreskrifvet. För här ifrågasatta granskning synes därför bära gälla liknande bestämmelser med dem, som äro utfärdade i fråga om granskning af kyrkans och skolans räkenskaper.

Särskilda, ensamt för detta ändamål utsedde revisorer torde vara behöfliga. Granskningen synes utan olägenhet kunna öfverlåtas åt de personer, som väljas att granska kyrkans och skolans räkenskaper.

Om syftet med denna framställning skall vinnas, erfordras vissa ändringar och tillägg i såväl åsyftade kungl. förordning som kommunallagen. Men då dessa äro af den omfattning, att jag måste afstå från försöket att gifva dem laga form, har jag ansett lämpligast att inskränka mig till en begäran om skrifvelse till Kungl. Maj:t i saken.

Med anledning af hvad jag sålunda anför, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar och tillägg dels i § 11 af Kungl. Maj:ts nådiga förordning den

11 juli 1862 angående allmänt ordnande af prästerskapets inkomster, sådan den delvis blifvit ändrad genom kungl. kungörelsen den 19 mars 1888, samt dels i kungl. förordningen om kyrkostämman samt kyrko- och skolråd den 21 mars 1862, att därigenom större trygghet och ordning vinnes i afseende på uppbörden af afgifterna till prästerskapet.

11 § förordningen den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af prästerskapets inkomster lyder uti nu gällande affattning i sin helhet sålunda:

»*Mom. 1.* För uppbörden af församlingens afgifter till prästerskapet äger den utse en eller flere personer, hvilka, mot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till prästerskapet aflämna och redovisa dessa afgifter. Sådan uppbördsman åligger att för uppbörd af omförmälda afgifter upprätta debiterings- och uppbördslängd äfvensom att under minst fjorton dagar före uppbörden hålla denna längd för de afgiftsskyldige tillgänglig å tid och ort, hvilka skola tillkännagifvas genom kungörelse, som från predikstolen i församlingens kyrka uppläses.

Mom. 2. Uppbörden af de afgifter, som blifvit bestämda i penningar, verkställes senast den 1 oktober, men af de afgifter, hvilka äro bestämda i persedlar att utgå efter medelmarkegångspris, senast den 1 mars; kommande å alla, som inom utsatt tid sina afgifter icke inbetalt, restlängd att genast upprättas, å kyrkostämman granskas och, sedan den blifvit godkänd, tillställas vederbörande kronofogde på landet eller utmättingsman i stad, hvilka lämna omedelbar handräckning till resternas indrifvande. Vid indrifvandet af dessa medel gälle i fråga om vederbörandes rätt till uppbördsprovision hvad beträffande kommunalutskylder i sådant afseende är eller varder bestämdt.»

Förevarande motion åsyftar en ändring i gällande bestämmelser, hvarigenom kyrkostämman komme att tilläggas rätt att granska, huru de för debitering och uppbörd af prästerskapets löneinkomster utsedde uppbördsman fullgjort sina åligganden.

Såsom ofvan omförmäles, är för kontroll af debiterings- och uppbördslängden nu stadgadt, att den under minst fjorton dagar före uppbörden skall hållas för de afgiftsskyldiga tillgänglig å tid och ort, hvilka skola tillkännagifvas genom kungörelse, som från predikstolen i församlingens kyrka uppläses. De indrifna afgifterna har uppbördsman att under för-

samlingens gemensamma ansvar till prästerskapet aflämna och redovisa. Vidare åligger uppbördsman att å alla, som icke inom utsatt tid inbetalt sina afgifter, upprätta restlängd. Denna restlängd skall, innan densamma för resternas indrivande till vederbörande exekutiva myndighet öfverlämnas, underkastas granskning och godkännande å kyrkostämman. Härigenom synes tillfälle vara beredt församlingen att kontrollera uppbördslängden i dess helhet, enär en ingående granskning af restlängden svårigen torde kunna ske, med mindre jämväl den hufvudlängd, hvaraf densamma utgör ett utdrag, tages i skärskådande.

Någon anledning att underställa uppbördsmans redovisning till prästerskapet af indrifna afgifter kyrkostämmas godkännande synes icke föreligga, där redovisningen icke föranledt anmärkning af vederbörande präst, som mottagit densamma och därvid varit i tillfälle att jämväl kontrollera uppbördslängden.

Utskottet vill slutligen omnämna, att, enligt hvad inom utskottet vitsordats, räkenskaperna öfver uppbörden af afgifter till prästerskapet mångenstädes i likhet med räkenskaperna för kyrkans och skolans medel granskas af de för sådant ändamål å kyrkostämman utsedda revisorerna. Gällande bestämmelser kunna ju ej anses lägga hinder i vägen för en dylik granskning, om ock densamma icke uttryckligen föreskrifvits.

Då utskottet vid nu angifna förhållanden finner, att kontrollen å ifrågasvarande uppbörd redan med nuvarande bestämmelser kan på ett tillfredsställande sätt ordnas och att en lagändring i motionens syfte således icke synes vara af behovet påkallad, hemställer utskottet,

att förevarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 mars 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservation

af herrar C. P. Jansson i Edsbäcken, B. P. Ersson och Nordin:

»Enligt Kungl. Maj:ts nådiga förordning af den 11 juli 1862 är församling ansvarig för det sätt, hvarpå den utsedde uppbörds mannen af till prästerskapet utgående afgifter fullgör sitt uppdrag.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 7 Saml. 26 Häft.

Däraf borde efter vår uppfattning konsekvent följa, att församling ägde i lag föreskrifven rätt till granskning af uppbörsmannens förfarande. Frånvaron af en sådan rätt kan under vissa förhållanden onekligen medföra förlust icke blott för församlingen utan äfven för löntagaren själf.

Dessutom kan det ej anses med god ordning och reda inom församlingarna öfverensstämmande att, såsom nu äger rum på ganska många ställen, inga räkenskaper föras öfver de medel, som utgå till prästerskapets aflöning. För båda parterna, församlingen och prästen, måste det kännas mindre tillfredställande. Det torde ur flera synpunkter icke vara alldeles likgiltigt, om de siffror och uppgifter, som för olika ändamål lämnas angående prästerskapets från församlingarna utgående löneförmåner, kunna tillmätas säkert vitsord eller ej. Och i öfrigt torde få anses synnerligen lämpligt, att sådana stadganden, som i fråga om räkenskaper och redovisning nu gälla kommuners olika kassor, jämväl tillämpades på församlingarnas afgifter till prästerskapet, hvilka för närvarande äro ställda utom den kommunerna tilldelade granskningsrätten.

I följd af denna vår uppfattning anse vi, att motionen bort tillstyrkas.»

Herrar *Widén* och *Lindhagen* hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
